

Kultur- och
fritidsnämnden

Missiv - Biblioteksplan för Eskilstuna kommunkoncern 2017 - 2021

Förslag till beslut

Förslag till Kommunfullmäktige

Biblioteksplan för Eskilstuna kommunkoncern 2017-2021 antas.

Sammanfattning

Biblioteksplan för Eskilstuna kommun 2008 – 2011 antogs av kommunfullmäktige 2008-10-30, § 197. I april 2014 gav kultur- och fritidsnämnden förvaltningen i uppdrag att ta fram en ny biblioteksplan som skulle gälla från 2016. Planen försenades något då det bedömdes att det var viktigt att planen gick i linje med förslag till reviderad kulturpolitisk plan. Förslag till Biblioteksplan remitterade till berörda nämnder, kommunala samverkansråd Landstinget Sörmland och allmänheten. Yttranden har bearbetats och det finns ett färdigt förslag till Biblioteksplan. Efter beredning av kultur- och fritidsnämnden lämnas planen över till Kommunfullmäktige för beslut.

Ärendebeskrivning

Sedan 1996 finns en bibliotekslag som fastställer att varje kommun ska ha folkbiblioteksverksamhet och att det ska vara gratis att låna litteratur på biblioteken. Sedan 2008 finns det också krav på att kommuner ska anta planer för sin verksamhet på biblioteksområdet. Från 2014 har en ny lag trätt i kraft (2013:801) som delvis skärper och förtydligar lagen inom flera områden.

Föregående biblioteksplan antogs av kommunfullmäktige 2008-10-30, § 197. I planen tydliggjordes att kultur- och fritidsnämnden ansvarar för utvärdering inför revidering av biblioteksplanen i slutet av perioden. Den föregående planen bedömdes endast haft begränsat genomslag och implementerades inte fullt ut i verksamheterna. Anledningar till det begränsade genomslaget bedömdes enligt utvärderingen var att det var otydligt i ansvar och att samtliga nämnder fick effektiviseringskrav utifrån ett svårare ekonomiskt läge under perioden som gjorde att arbetet med planen inte kunde prioriteras.

I april 2014 gav kultur- och fritidsnämnden förvaltningen i uppdrag att ta fram en ny biblioteksplan som skulle gälla från 2016. Syftet var att skapa en plan i en bred process

för hur biblioteksverksamheten i kommunen skulle utvecklas och på så sätt bidra till kunskapsutveckling och höjd livskvalitet för kommuninvånarna. Planen försenades något då det bedömdes att det var viktigt att planen gick i linje med den reviderade kulturpolitiska planen som beslutades på kommunfullmäktiges sammanträde i januari 2017.

Arbetet med den nya biblioteksplanen har haft en styrgrupp med representanter från kultur- och fritidsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, kommunledningskontoret och Torshälla stads förvaltning. Själva framtagandet av planen och arbetet med dialog har genomförts av en projektledare på kultur- och fritidsförvaltningen med stöd av en projektgrupp med representanter från Eskilstuna stadsbibliotek, barn- och utbildningsförvaltningen, Torshälla bibliotek, vård- och omsorgsförvaltningen, dåvarande arbetsmarknads- och familjeförvaltningen och kommunledningskontoret.

Allmänheten har kunnat lämna synpunkter under en workshop på stadsbiblioteket, via besöksenkät på bibliotek och mötesplatser och en biblioteksenkät som gjordes i oktober-november 2014 som var tillgänglig både via kommunens och bibliotekets webbplatser. Personalen på biblioteket har även intervjuat besökare på bibliotek, mötesplatser och bokbuss. Det har också varit en fördjupad dialog tillsammans med barn- och ungdomar i årskurs tre, fem och nio. Totalt nästan sjuttio elever. Resultat från den omfattande dialogen och omvärldsspaningen redovisas som bakgrundsmaterial i en bilaga till planen som skickades ut tillsammans med remissversionen.

Planen omfattar all biblioteksverksamhet där kommunen är huvudman, det vill säga folkbibliotek och skolbibliotek. Berörda nämnder förutom kultur- och fritidsnämnden är barn och utbildningsnämnden och Torshälla stads nämnd. I och med att den nya bibliotekslagen lyfter prioriterade grupper; barn och unga, personer med annat modersmål än svenska, minoritetsspråken och personer med funktionshinder kommer både vård- och omsorgsnämnden och arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden vara viktiga i arbetet med planen.

Aktiviteter i biblioteksplanen ska föras in som åtaganden i respektive nämnds årliga verksamhetsplaner och följas upp i verksamhetsberättelserna. En samlad uppföljning och utvärdering av planen ska ske inför nästa revidering. Ansvariga nämnder ansvarar för att följa upp aktiviteter och kultur- och fritidsnämnden ansvarar för att samordna utvärdering och revidering.

Inom varje målområde finns ett övergripande mål som beskriver önskad utveckling. Till varje övergripande mål finns ett antal delmål som i sin tur ska leda till att det övergripande målet nås. Slutligen beskrivs de aktiviteter som ska leda kommunens arbete mot målen och vilka nämnder som ansvarar för aktiviteterna. Nämnder ansvarar för att formulera uppföljningsbara åtaganden utifrån aktiviteter.

Kultur- och fritidsnämnden remitterade förslaget till biblioteksplan samt bakgrundsmaterial till Torshälla stads nämnd, barn- och utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, Landstinget

Sörmland samt kommunala samverkansråd. Allmänheten har getts möjlighet att lämna synpunkter via webben och på bibliotek, mötesplatser och närbibliotek. Efter beredning på kultur- och fritidsförvaltningen skickas biblioteksplanen för beslut i Kommunfullmäktige.

Synpunkter från remissvar

Nedan följer en sammansfattning av inkomna remissvar. Det har även funnits möjlighet att lämna synpunkter via eskilstuna.se och formulär på biblioteket. Det har inte inkommit några synpunkter som medfört ändringar i planens innehåll men synpunkterna tas med i verksamhetens ordinarie planering. Exempel på synpunkter från allmänheten har varit önskemål om fler tysta platser för läsning och studier samt en viss besvikelse över att informationsdisken inte är finns kvar.

Alla synpunkter lyfts inte nedan utan endast de viktigaste och de som medfört förändringar i planens innehåll eller kräver förtydliganden. Utöver det som framkommit via remissyttranden har det genomförts redaktionella ändringar och aktiviteterna under respektive målområde har numrerats.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Nämnden ställer sig positiv till den föreslagna biblioteksplanen. Nämnden ser att planen skapar en god grund och att flera av nämndens verksamheter kan vara med och samverka i den fortstatta utvecklingen av bibliotekets verksamhet. En viktig del i att skapa goda förutsättningar för alla eskilstunabors möjligheter till att tillgodogöra sig skolgång, ge möjlighet till inspiration, bildning och ha en berikande fritid i allmänhet.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsförvaltningen bedömer att förslaget till ny biblioteksplan går mycket väl i linje med hur skolbiblioteken behöver utvecklas och att planen har stöd i skollagen. Nämnden lyfter också att många skolor behöver avsätta mer resurser för skolbiblioteks-verksamheten.

Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden anser att planen på ett tydligare sätt ska belysa behovet av anpassning av biblioteksverksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Svar: Det har gjorts tillägg för att synliggöra äldre i texten. Målområdet om tillgänglighet har kompletterats utifrån Eskilstuna kommuns handlingsplan för tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Vård- och omsorgsnämnden vill därför lyfta fram vikten av att bibliotekets tjänster utvecklas i nära samspel med berörda målgrupper och med vård- och omsorgsförvaltningen.

Svar: Det är en viktig synpunkt där ambitionsnivån i biblioteksplanen i och med att verksamheten både ska granskas och utvecklas ur ett tillgänglighetsperspektiv.

Vård- och omsorgsnämnden vill förstärka vikten av att verksamheten anpassar sitt utbud till äldre personer och till personer med funktionsnedsättning som inte har svenska som sitt modersmål. Flera äldre förlorar det svenska språket och kan därmed ha svårt att läsa och kommunicera med andra. Möjligheten att få del av anpassad litteratur i olika former kan vara ett viktigt inslag i en meningsfull vardag.

Svar: Delmålet har kompletterats med skrivning om ett livslångt lärande.

Biblioteket ska enligt biblioteksplanen stimulera till ökad digital delaktighet och kunskap i samverkan med andra förvaltningar och externa aktörer. Som en aktivitet anges att biblioteket ska arbeta för att öka barn, ungdomar och vuxnas medie- och informationskunnighet. Vård- och omsorgsnämnden vill lyfta fram de äldre som en viktig målgrupp för insatsen.

Svar: Texten i aktiviteten har justerats till flickor och pojkar, kvinnor och män för att synliggöra att aktiviteten riktar sig till samtliga oavsett ålder. Vård- och omsorgsnämnden läggs även till som medansvarig för aktiviteten då det kräver samverkan för att nå ambitionen i remissyttrandet.

Torshälla stads nämnd

Nämnden är positiv till Biblioteksplanen. Kulturen är betydande för boende och verksamma i Torshälla, för besöksnäringen, för stadens attraktivitet och är ett av de prioriterade områdena inom Torshällas orts- och stadsutvecklingsarbete.

I Biblioteksplanen används begreppet "Eskilstunabor". Om hela kommunens invånare ska känna sig berörda av Biblioteksplanen är "invånare" ett lämpligare begrepp att använda i planen.

Svar: Eskilstunabor har bytts ut mot invånare.

Det finns ett behov av att följa upp planen i sin helhet innan 2021, förslagsvis halvvägs, för att kunna genomföra eventuella justeringar i syfte att nå de satta målen. Nyckeltalen skulle med fördel kunna följas upp årligen, i samband med årsredovisningen. Genom att ange nyckeltal för respektive bibliotek, då nyckeltalen är utgångspunkten för uppföljningen, skulle planen bli än mer distinkt.

Svar: Nyckeltal bör följas upp under pågående planarbete. *Uppföljning* byts mot *Utvärdering* i anslutning till nyckeltalen för att tydliggöra att planperioden utvärderas mot beslutade nyckeltal. Nyckeltal för respektive bibliotek bedöms som för hög detaljnivå utan görs bäst i implementeringsskedet av planen.

En ytterligare aktivitet som tydliggör bibliotekens ansvar att särskilt arbeta för att nå ut med berättelser, litteratur och läsning till nya målgrupper och platser vore önskvärt.

Svar: Ansvaret bedöms som tydligt i och med delmålet "Den mobila och mer flexibla verksamheten ska utvecklas för att kunna nå de som inte tar del av biblioteksverksamheten idag." Hur det ska göras lämnas bäst till verksamheterna själva att utforma.

Nämnden anser vidare att delmålen inom målområde ett tydliggöras så att det framgår i vilken omfattning utbudet ska öka. Förslagsvis att antalet program och aktiviteter ska öka med XX %, eller antalet program och aktiviteter ska öka från XX % till YY % skulle ge större tydlighet.

Svar: I och med att planen följs upp på övergripande nyckeltal där ett ökat antal besök följs bedöms inte det som nödvändigt att specificera en ökning av antalet aktiviteter. Aktiviteter på biblioteken är ett av flera verktyg för att få besökare. Aktiviteten i sig är inte viktig om det inte kommer besökare.

En av aktiviteterna beskriver att en ”översyn av bibliotekets infrastruktur” ska genomföras under 2018. Är det en översyn av samtliga bibliotek, biblioteksfilialer och närbibliotek som avses? Här skulle det vara bra med ett förtydligande för att aktiviteten inte skall misstolkas.

Svar: Ansvar för aktiviteten har kompletterats med Torshälla stads nämnd. Nämnden är viktig för utvecklingen av Eskilstuna kommuns samlade biblioteksverksamhet.

Under aktiviteter beskrivs att insatser ska genomföras för att biblioteksverksamheten ska nå ut med berättelser, litteratur och läsning till flickor, pojkar och föräldrar i prioriterade områden. Under ansvariga bör det kompletteras med TSN, då det är ett viktigt arbete som även TSN behöver fortsätta att utveckla.

Svar: Ansvar för aktiviteten har kompletterats med Torshälla stads nämnd.

SPF Seniorerna

Vi anser att den minskade efterfrågan beror på att ”Boken kommer” är okänd för låntagarna. En kraftfull satsning på denna verksamhet är önskvärd. En möjlighet är att marknadsföra tjänsten med hjälp av hemtjänsten, som ju besöker de flesta äldre och funktionshindrade dagligen.

Svar: Det görs inga kompletteringar i själva planen men förslaget kring marknadsföring tas med i planering runt aktiviteten att få fler att använda Boken kommer.

I planen poängteras vikten av att skapa fler tysta lägen i biblioteken för de som vill läsa på plats. Nyligen flyttades i stadsbiblioteket platsen för bibliotekarieservice för allmänheten från den lugna plats där den funnits i många år till en plats intill receptionen. För låntagaren i synnerhet de med hörselproblem och liknande upplevs den nya platsen som mycket stökig och orolig.

Svar: Den förstudie som ska genomföras enligt planen utifrån Stadsbibliotekets lokalbehov ska ta tillgänglighetsfrågor i särskilt beaktande.

SKPF/SPRF Eskilstuna

Utöka bokbussens turer och områden. ”Boken kommer” och andra flexibla verksamheter kan erbjudas i högre grad. Biblioteket på internet ska vara tillgängligt för

äldre i den egna bostaden, oberoende om man bor i eget boende eller på ett kommunalt eller privat äldreboende. Ska gälla även för de som har hemtjänst.

Svar: Perspektivet som lyfts om tillgång till bibliotekets verksamheter är viktigt. Det görs inga förändringar i planens innehåll utifrån synpunkterna men det tas med i planeringen med aktiviteteten att göra en översyn av bibliotekets infrastruktur för största möjliga tillgång. Både bokbuss och ”Boken kommer” är viktiga för att säkerställa så stor tillgång till biblioteksverksamheten som möjligt.

PRO samorganisation

PRO lyfter bland annat behovet av att ett ökat kulturutbud i Vård- och omsorgsnämndens verksamheter i samverkan med Kultur- och fritidsnämnden. Biblioteket har en viktig roll i arbetet att överbrygga den digitala klyftan mellan generationerna i samverkan med studieförbund och pensionärsorganisationer.

Svar: Samverkan för att utveckla kultur för äldre är viktig och finns med i Eskilstuna kommuns reviderade kulturpolitiska plan som antogs av Kommunfullmäktige i februari 2017. Det görs inga justeringar i text utifrån synpunkterna men perspektivet finns med i verksamheten via andra styrdokument för biblioteksverksamhet.

Landstinget Sörmland

Landstinget Sörmland anser att planen överlag är välformulerad och välstrukturerad men önskar några förtydliganden. Planen saknar skrivningar om medieförsörjningen mellan kommunala institutioner och andra regionala biblioteksaktörer.

Svar: Nämnder och huvudmän med biblioteksverksamhet ansvarar för den egna medieförsörjningen. Folkbiblioteket fungerar som komplement.

Det önskas även att det gemensamma uppföljningsansvaret som kommuner, regioner och Kungliga biblioteket har tydliggörs.

Svar: Angående olika aktörers uppföljningsansvar så har det gjorts ett tillägg utifrån bibliotekslagen i avsnittet om uppföljning.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Syftet med biblioteksplanen är att alla invånare ska ha möjlighet att ta del av kultur, information och bildning för att stärka den egna utvecklingen. Biblioteksverksamheten ska vara tillgänglig, angelägen och anpassad efter invånares behov. Planen bidrar till en ökad bildning genom läslust, programverksamhet och deltagande.

Biblioteksverksamheten i Eskilstuna utgår från ett barnrättsperspektiv. All folk- och skolbiblioteksverksamhet ska bidra till att uppfylla målen i FN:s konvention om barns rättigheter.

KULTUR- OCH FRITIDSFÖRVALTNINGEN

Eva Königsson
Förvaltningschef

Birgitta Edvardsson
Biträdande bibliotekschef

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen